

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱۳۸۲ / ۵ / ۳۰

دانشگاه تهران

دانشکده حقوق و علوم سیاسی

سازمان اطلاعات و اداری
تهیه مدارک

رساله جهت دریافت درجه دکتری (Ph.D.) در حقوق خصوصی

موضوع:

تحلیل مبانی حقوقی کنوانسیون نیویورک ۱۹۵۸ راجع به شناسایی و اجرای احکام داور

خارجی و نحوه اجرای آن در حقوق ایران

نگارش:

علی حاتمی

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر محمد حسین قائم مقام فراهانی

اساتید مشاور:

جناب آقای دکتر نجاد علی الماسی

جناب آقای دکتر بهروز اخلاقی

اساتید داور:

جناب آقای دکتر علیرضا محمد زاده

جناب آقای دکتر ربیعا اسکینی

خرداد ۱۳۸۲

۴۸۸۵۸

فرم ارزشیابی پایان نامه دکتری

دانشکده: حقوق و علوم سیاسی گروه: حقوق خصوصی و اسلامی

دکتری

در چارچوب ارزیابی مرحله تحقیقاتی مقطع ~~دکتری~~ دانشجویان دانشگاه تهران

شماره دانشجویی: ۲۱۰۵۷۶۰۲۹ در رشته: حقوق خصوصی

پایان نامه خود به ارزش: ۲۰ واحد راکه در نیمسال اول سال تحصیلی: ۷۸-۷۹-۲

و ثبت نام نموده بود، تحت عنوان: تحلیل مبانی حقوقی و نحوه اجرای کنوانسیون نیویورک در حقوق ایران

تربیتی (استاد راهنما): دکتر قائم مقام فراهی / استاذ مشاور: دکتر اخلاقی / استاذ مشاور دوم (حسب مورد): دکتر القاسمی

تاریخ: ۸۲/۳/۱۲ در حضور هیأت داوران به شرح ذیل با (موفقیت / عدم موفقیت / اصلاح) دفاع نمود.

نامی هیأت داوران	مرتبه علمی	محل اشتغال	امضاء
دکتر محمد حسین قائم مقام فراهی	دانشیار	دانشکده حقوق و علوم سیاسی	
دکتر بهروز اخلاقی	استادیار	" " "	
دکتر نجاد علی القاسمی	استاد	" " "	
دکتر علیرضا محمد نژاد	دانشیار	" " "	
دکتر ربیعا آستینی	دانشیار	دانشگاه تربیت مدرس	

ارزیابی رساله

بسیار خوب

ارزیابی رساله:

ملاحظات:

نیازی به درج نمره جداگانه هریک از داوران نبوده و فقط نمره مورد توافق هیأت داوران (متوسط) اعلام می شود.

است. تحصیلات تکمیلی دانشکده

اعلام و نظریه اعلام نمره نهایی فوق الذکر از جانب هیأت داوران. خواهشمند است نسبت به انجام امور فراغت از تحصیل دانشجویی یاد شده برابر ضوابط و مقررات اقدام مقتضی مبذول فرمائید.

نام و نام خانوادگی مدیر گروه: دکتر سیدمعتز اله عراقی امضاء و تاریخ:

۸۲/۳/۱۶

مهم: کتبه نوشته ها به استثناء نمره هیأت داوران و مطالب بند ملاحظات قبل از دفاع باید با ماشین تایپ گردد. این فرم به دفتر تحصیلات تکمیلی دانشکده ارسال و تصویر آن در گروه مربوط نگهداری می شود.

مرا اطلاعات و مدارک علی بن
شبه درازک

چکیده

در داوری مسائل مختلف و متنوعی مطرح و بررسی می شود که مجموع آنها به رسیدگی داوری تعبیر می شود. این مسائل از مرحله انعقاد موافقتنامه داوری شروع و به امر شناسایی و اجرای حکم داوری ختم می شود. از آنجا که هدف نهائی و اساسی در مقام رسیدگی داوری این است، که با حل و فصل هر چه سریعتر قضیه، رای قطعی صادر و اجرا گردد بدیهی است که در میان این مسائل مختلف و گاه پیچیده داوری، امر شناسایی و اجرا جایگاه ویژه ای پیدا کند و از این رو توافقنامه های منطقه ای و بین المللی مختلفی درباره آن منعقد گردیده است.

کنوانسیون نیویورک به لحاظ پرداختن به اساسی ترین موضوع داوری یعنی شناسایی و اجرا از یکسو و اعمال حداقل تشریفات و محدودیتها و حداکثر تسهیلات در این زمینه نه تنها موفق ترین کنوانسیون در زمینه شناسایی و اجرا به شمار می رود بلکه به تعبیری به لحاظ مقبولیت جهانی، مهمترین کنوانسیون جهانی در خصوص داوری به شمار می آید. الحاق بیش از صد کشور جهان از جمله ایران دلیل این مدعاست.

با عنایت به ویژگیهای خاص کنوانسیون نیویورک و با توجه به الحاق ایران به این کنوانسیون، موضوع شناسایی و اجرای آرای داوری خارجی به ویژه به دلیل ابهامات موجود در حقوق ایران، در کشور ما اهمیت دو چندان پیدا کرده است. نظر به همین خلاء عمده موجود در حقوق ایران، الحاق ایران به کنوانسیون نیویورک ضمن رفع نواقص موجود، به ضرورتهای جامعه جهانی پاسخ داده و این امر در همگامی و هماهنگی ایران با الزامات تجارت جهانی نقطه عطف مهمی به شمار می آید.

رساله حاضر دقیقاً با در نظر گرفتن جنبه های عملی و کاربردی کنوانسیون که بر اساس آن آرای متعدد داوری خارجی در ایران امکان شناسایی و اجرا خواهند داشت، تهیه گردیده و سعی بر ارائه راه حل :هائی جهت رفع ابهامات مربوط در مرحله اجرای قواعد کنوانسیون نیز بوده است.

در فصل نخست با عنوان قلمرو کنوانسیون نیویورک ابتداءً با تبیین مفهوم، ماهیت و ویژگیهای رای داوری و اقسام آن، جهات مختلف این قلمرو نسبت به اجرای قرارداد داوری، اجرای رای داوری و محدوده زمانی آن بررسی گردیده است. در فصل دوم تحت عنوان شناسایی و اجرای موافقتنامه داوری ضمن بحث از تعریف، مشخصات و آثار موافقتنامه داوری و مسائل مربوط به انعقاد و اعتبار و زوال موافقتنامه داوری و موانع و محدودیتهای قانونی ارجاع به داوری آئین اجرا و شرایط شکلی و ماهوی اجرای موافقتنامه داوری مورد بحث قرار گرفته است. نهایتاً مسائل اساسی آئین و تشریفات اجرای رای داوری، شرایط شناسایی و اجرا و موانع یا مبنای امتناع از شناسایی و اجرا نیز به صورت مبسوط و مستدل موضوع فصل سوم و پایانی رساله قرار گرفته است.

نگارنده امیدوار است که قانونگذار در کنار امر مهم پذیرش کنوانسیون نیویورک جهت تلفیق هر چه بهتر آن با الزامات حقوق داخلی و تسهیل هر چه بیشتر مساله اساسی اجرا که حاوی مسائل و موضوعات مختلف متنوعی است گامی اساسی در تصویب «قانونی جدید در خصوص نحوه اجرای کنوانسیون در حقوق ایران» بردارد.

ABSTRACT

As the arbitration agreement is the starting point of arbitration proceedings, so the award is its final step. In fact with the award, the arbitral proceedings –as do court proceedings- reach their natural conclusion. Nevertheless, it is also starting point of a new series of proceedings aiming to obtain its enforcement or to avoid it. With due attention to the importance of the recognition and enforcement of the arbitral award, multilateral conventions have been ratified in this respect to facilitate the process of the enforcement of the award. Amongst all the international conventions the one most relevant for the enforcement of foreign awards is certainly the New York Convention (1958). Recently Iran also adhered to this convention. In this thesis we tried to interpret the articles of the Convention as well as to examine the methods of implementations of the Convention in the Iranian legal system. Whereas, in order for the Convention to apply to a state, it is not always sufficient for that state to have ratified it, but the Convention must also have been implemented, when necessary, in the relevant legal system in compliance with its provisions. So in this respect we tried to discuss the matter in company with the Iranian national laws which are relating to the subject.

This thesis under title of “Analyzing of bases of the New York Convention and the manner of implementation of it in the Iranian legal system” is divided into three chapters:

The first chapter allocated to the filed of application of the Convention. Applicability of the Convention as to the arbitration agreement, retroactive effect of the Convention as well as More Favorable Right Provision and a Compatibility Provision has been examined in this chapter.

The second chapter is belongs to the Enforcement of the Arbitration Agreement. This chapter is the first of the two actions of the New York Convention, which is the enforcement of the arbitration agreement pursuant to Article II. The parts of this Chapter are belongs to the conditions and also refusal for the enforcement of the arbitration agreement.

Finally, the third chapter studies the enforcement of the Arbitral Award. The first part of this chapter is concerned with Article III in relation to the procedure for the enforcement of the award. The second part is devoted to the conditions to be fulfilled by the party seeking enforcement of a convention award. Also this chapter studies the grounds for which enforcement may be refused if the party against whom the enforcement is sought proves them.

مقدمه ----- ۱

فصل اول

قلمرو کنوانسیون نیویورک

- بخش اول - کلیات ----- ۱۰
- مبحث اول: مفهوم رأی داوری و ماهیت آن ----- ۱۰
- بند اول - مفهوم رأی داوری ----- ۱۰
- بند دوم - ماهیت رأی داوری ----- ۱۲
- الف - نظریه قراردادی بودن رأی داور ----- ۱۳
- ب - نظریه قضائی بودن رأی داور ----- ۱۴
- مبحث دوم: ویژگی‌ها و اوصاف رأی داوری ----- ۱۵
- بند اول - پرکردن خلاهای یک قرارداد ----- ۱۸
- بند دوم - تجدیدنظر در قرارداد ----- ۱۸
- بند سوم - داوری راجع به وصف ----- ۱۹

مبحث سوم: اقسام رأی داوری ----- ۲۳

بند اول - تقسیم آراء داوری به آراء داخلی و خارجی ----- ۲۳

الف - تقسیم بر مبنای معیار جغرافیایی ----- ۲۴

ب - تقسیم بر مبنای معیار آئین دادرسی ----- ۲۸

ج - تقسیم بر مبنای دیگر عناصر موثر در تعیین تابعیت رای ----- ۳۲

بند دوم - تقسیم آراء داوری به آراء ملی و بین المللی ----- ۳۵

بخش دوم - قلمرو کنوانسیون در مورد اجرای قرارداد داوری --- ۴۲

مبحث اول - نقش محل داوری پیش‌بینی شده در قرارداد ----- ۴۳

بند اول - تفاوت مقر دادگاه و محل پیش‌بینی شده برای داوری ----- ۴۴

بند دوم - وحدت محل داوری پیش‌بینی شده و مقر دادگاه ----- ۴۵

الف - تابعیت طرفین ----- ۴۸

ب - موضوع قرارداد داوری ----- ۴۹

بند سوم - موافقت نامه‌های داوری فاقد محل پیش‌بینی شده ----- ۵۱

مبحث دوم - اعمال قاعده حق انتخاب مساعدترین قاعده در اجرای قرارداد داوری ۵۲

بخش سوم - قلمرو کنوانسیون در مورد اجرای رأی داوری ----- ۵۵

مبحث اول - معیار اصلی کنوانسیون جهت تعیین قلمرو ----- ۵۷

بند اول - بی‌تأثیر بودن تابعیت طرفین ----- ۵۹

بند دوم - بی‌تأثیر بودن موضوع داوری ----- ۶۰

مبحث دوم - استثنائات معیار اصلی ----- ۶۵

بند اول - تحدید به عمل متقابل ----- ۶۶

بند دوم - تحدید به موضوعات تجاری ----- ۶۷

- مبحث سوم - معیار فرعی کنوانسیون جهت تعیین قلمرو ----- ۷۰
- بند اول: قابلیت اعمال معیار فرعی صرفاً در مورد آراء صادره در کشور محل اجراء ۷۱
- بند دوم - اختیاری بودن اعمال معیار فرعی ----- ۷۲

بخش چهارم: قلمرو کنوانسیون در زمان ----- ۷۳

- مبحث اول - قوانین اجرایی کشورهای متعاقد ----- ۷۵
- مبحث دوم - رویه قضائی کشورهای متعاقد ----- ۷۶
- بند اول - نظامهای حقوقی کشورهای متعاقد ----- ۷۶
- الف - اجرای رأی داوری و تاریخ الزام آور شدن
کنوانسیون به تاریخ ۷ ژوئن ۱۹۵۹ ----- ۷۸
- ب - رأی داوری و قابلیت اجرای کنوانسیون در کشور محل
درخواست اجراء ----- ۷۸
- ج - اجرای رأی داوری و لازم الاجرا شدن کنوانسیون در
کشور محل صدور رأی ----- ۷۹
- د - موافقتنامه داوری و لازم الاجرا شدن کنوانسیون ----- ۸۰
- بند دوم - نظام حقوقی ایران ----- ۸۱
- مبحث سوم - حل تعارض کنوانسیون در برخورد با سایر مقررات ----- ۸۴
- بند اول - تعارض کنوانسیون با قانون مقدم ----- ۸۵
- بند دوم - تعارض کنوانسیون با قانون مؤخر ----- ۸۶
- بند سوم - حق انتخاب مساعدترین قاعده (MFR) ----- ۸۸
- بند چهارم - حل تعارض کنوانسیون در حقوق ایران ----- ۹۱

فصل دوم

شرایط و موانع شناسایی و اجرای موافقتنامه داوری

- بخش اول - موافقت نامه و قرارداد داوری ----- ۱۰۰
- مبحث اول - تعریف و مشخصات موافقت نامه داوری ----- ۱۰۰
- مبحث دوم - انعقاد و اعتبار قرارداد داوری ----- ۱۰۳
- بند اول - شرایط شکلی قرارداد داوری ----- ۱۰۴
- بند دوم - شرایط ماهوی قرارداد داوری ----- ۱۰۶
- الف - اهلیت ----- ۱۰۶
- ب - قصد و رضا ----- ۱۰۷
- ج - جهت قرارداد داوری ----- ۱۰۸
- د - موضوع قرارداد داوری ----- ۱۰۸
- مبحث سوم - آثار موافقت نامه داوری ----- ۱۰۹
- بند اول - اثر منفی موافقتنامه داوری ----- ۱۱۰
- الف - ارجاع به داوری به محض تراضی طرفین ----- ۱۱۱
- ب - ایراد به صلاحیت در صورت وجود شرط یا قرارداد داوری ۱۱۱
- بند دوم - اثر مثبت موافقتنامه داوری ----- ۱۱۲
- بند سوم - اثر موافقتنامه داوری در رابطه طرفین ----- ۱۱۵
- مبحث چهارم - اسباب زوال موافقت نامه داوری ----- ۱۱۷
- بند اول - اقاله ----- ۱۱۸
- بند دوم - فسخ موافقتنامه داوری ----- ۱۱۹
- بند سوم - پایان مدت داوری ----- ۱۱۹

- بند چهارم - عدم صحت موافقت نامه داوری ----- ۱۲۱
- بند پنجم - قید مباشرت داور معین ----- ۱۲۲
- بند ششم - عدم امکان انجام داوری ----- ۱۲۳
- مبحث پنجم - موانع و محدودیت‌های قانونی ارجاع به داوری ----- ۱۲۴
- بند اول - موانع قانونی ارجاع به داوری ----- ۱۲۵
- الف - دعاوی کیفری ----- ۱۲۶
- ب - موانع ناشی از نظم عمومی و اخلاق حسنه ----- ۱۲۷
- ج - موانع خاص مستند به نص قانون ----- ۱۳۱
- بند دوم - محدودیت‌های قانونی ارجاع به داوری ----- ۱۳۳
- بخش دوم - شناسایی و اجرای موافقتنامه داوری ----- ۱۳۵**
- مبحث اول - آئین اجرای موافقتنامه داوری ----- ۱۳۵
- بند اول - مفهوم ارجاع به داوری ----- ۱۳۶
- بند دوم - قواعد شکلی اجرای موافقتنامه داوری ----- ۱۳۷
- الف - لزوم استناد به موافقتنامه داوری ----- ۱۳۷
- ب - زمان استناد ----- ۱۳۸
- مبحث دوم - شرایط لازم برای ارجاع امر به داوری ----- ۱۳۹
- بند اول - شرایط ماهوی لازم جهت اجرای موافقتنامه داوری ----- ۱۴۰
- الف - اختلاف مربوط به رابطه حقوقی مشخص ----- ۱۴۱
- ب - اختلافات قابل حل و فصل از طریق داوری ----- ۱۴۲
- ج - باطل، بی اعتبار و یا غیر قابل اجرا بودن موافقتنامه داوری ----- ۱۴۳
- بند دوم - شرایط شکلی اجرای موافقتنامه داوری ----- ۱۴۸
- الف - قاعده متحدالشکل اعتبار شکلی قرارداد داوری ----- ۱۵۱
- ب - آثار شکل قرارداد داوری در کنوانسیون ----- ۱۵۵

فصل سوم

شرایط و موانع شناسایی و اجرای رای داوری

- بخش اول - آئین و تشریفات اجرای رای داوری-----۱۶۹
- مبحث اول - شیوه های مرسوم اجرای آرای داوری مشمول کنوانسیون-----۱۶۹
- مبحث دوم - آئین اجرای داوری مشمول کنوانسیون در حقوق ایران-----۱۷۶
- بند اول - دادگاه صالح-----۱۷۶
- بند دوم - نحوه تقاضای اجرا-----۱۷۷
- بند سوم - نحوه رسیدگی و شناسایی و اجرای رأی-----۱۷۸
- الف - نحوه ابلاغ-----۱۷۸
- ب - نحوه رسیدگی به ایرادات-----۱۸۰
- بند چهارم - نحوه اجرای اجرائیه و اشکالات در جریان اجرا-----۱۸۱
- الف - اشکالات ناشی از اجمال یا ابهام رأی یا محکوم به-----۱۸۲
- ب - اشکالات پیش آمده در جریان اجرا-----۱۸۳
- ج - کنوانسیون نیویورک و قانون محکومیت های مالی-----۱۸۴
- بخش دوم - شرایط شناسایی و اجرا-----۱۸۶
- مبحث اول - ارائه مدارک-----۱۸۸
- بند اول - گواهی و تصدیق مدارک-----۱۹۰
- بند دوم - قانون حاکم بر تصدیق و گواهی مدارک-----۱۹۲
- مبحث دوم - مقررات مربوط به ترجمه و مراجع صلاحیت دار-----۱۹۴
- بند اول - ضرورت ارائه ترجمه رای و موافقنامه داوری-----۱۹۵

بند دوم - مرجع صالح برای تصدیق و گواهی ترجمه مدارک ----- ۱۹۶

بخش سوم - موانع شناسایی و اجرای آراء داوری خارجی ----- ۱۹۸

مبحث اول - اوصاف عمومی موانع شناسایی و اجرای آراء داوری خارجی ----- ۱۹۸

بند اول - حصری بودن موانع شناسایی و اجراء ----- ۱۹۹

بند دوم - عدم الزام دادگاه در پذیرش جهات رد ----- ۱۹۹

بند سوم - اسقاط حق استناد به موانع شناسایی و اجراء ----- ۲۰۰

بند چهارم - تکلیف خواننده به اثبات جهات رد شناسایی و اجراء ----- ۲۰۱

بند پنجم - شکلی بودن رسیدگی دادگاه به جهات رد شناسایی و اجراء ----- ۲۰۱

بند ششم - عدم لزوم اخذ دستور اجراء از کشور مبدا ----- ۲۰۵

مبحث دوم - موانع عمومی شناسایی و اجرای رأی ----- ۲۰۶

بند اول - طرح موضوع ----- ۲۰۶

بند دوم - نقض نظم عمومی کشور محل درخواست اجراء ----- ۲۰۷

الف - اصل رعایت حق دفاع ----- ۲۰۹

ب - لزوم توجیه رأی ----- ۲۰۹

ج - قاعده ابلاغ به موقع ----- ۲۱۰

د - اصل بی طرفی و اعمال رفتار مبتنی بر تساوی ----- ۲۱۱

مبحث سوم - موانع خصوصی شناسایی و اجرای آراء داوری خارجی ----- ۲۱۱

بند اول - مانع مربوط به طرفین موافقتنامه داوری ----- ۲۱۳

الف - بررسی اختیار دولت ایران در ارجاع اختلاف به داوری ----- ۲۱۶

ب - آثار فراملی محدود نمودن اختیار دولت در قوانین داخلی ----- ۲۲۵

بند دوم - مانع مربوط به توافقنامه داوری ----- ۲۲۵

الف - قانون مورد انتخاب طرفین ----- ۲۲۶

- ۲۲۸----- ب - قانون محل صدور رأی
- ۲۲۹----- بند سوم - مانع مربوط به خود رأی داوری
- ۲۲۹----- الف - الزام آور نبودن رأی داوری
- ۲۴۰----- ب - ابطال رأی در دادگاه صالح کشور محل صدور
- ۲۴۱----- ج - تعلیق رأی در مرجع صالح کشور محل صدور
- ۲۴۲----- بند چهارم - موانع مربوط به حدود اختیار داور
- ۲۴۳----- الف - تخطی داور از حدود موضوع ارجاعی
- ۲۴۴----- ب - تخطی داور از محدوده موضوع ارجاعی
- ۲۴۴----- بند پنجم - مانع مربوط به نحوه رسیدگی داوری
- ۲۴۵----- الف - موانع مربوط به آئین دادرسی
- ۲۴۷----- ب - موانع ناقض اصول مسلم دادرسی
- ۲۵۰----- نتیجه
- ۲۵۵----- فهرست منابع

مقدمه

نهاد داوری و یا به تعبیری دادرسی خصوصی که در آن یک یا چند شخص مرضی‌الطرفین بدون رعایت دقیق قواعد دادرسی عمومی به حل و فصل اختلافات طرفین پرداخته و مبادرت به صدور رای می‌نمایند، امروزه یکی از مهمترین موضوعات مورد بحث در قلمرو روابط بازرگانی فراملی به شمار می‌رود. نهاد مذکور که حاصل تحولات گسترده و پیچیده ناشی از پیشرفتهای صنعتی و اقتصادی در چارچوب روابط حقوقی بین اشخاص در حوزه بین‌المللی و داخلی است به دلایل گوناگونی مورد توجه تجار، شرکتهای سازمانهای بین‌المللی و منطقه‌ای دولتها قرار گرفته است. گسترش فوق‌العاده روابط تجاری بین‌المللی که نتیجه آن پیدایش وسیع و متنوع اختلافات حقوقی در سطح جهان است، به لحاظ مزایای غیر قابل انکار این نهاد، مراجعه به آن را ضروری ساخته و در این راستا، قانونگذاران ملی و بین‌المللی مقررات و قواعد منظم و مفصلی را وضع نموده‌اند. این ضرورت آنگاه ملموس و قابل باور خواهد بود که اصول حاکم بر داوری در مقام مقایسه با دادرسیهای عمومی مورد بررسی قرار گیرد:

اولاً: رسیدگی داوری با تامین منافع خصوصی طرفین و اجرای عدالت قرابت بیشتری دارد. از آنجا که طرفین با توافق و تراضی مبادرت به داوری با مقررات خصوصی نموده‌اند، لذا بدیهی است که طرفین به اجرای نتایج حاصل از آن نیز میل و رغبت بیشتری نشان دهند.

ثانیاً: فرایند پیچیده، طولانی و توأم با تشریفات دادرسی‌های عمومی که به لحاظ طبع عمومی و فراگیر بودن آن امری اجتناب‌ناپذیر است در رسیدگیهای داوری جاری نبوده و این به معنی تسریع در حل و فصل اختلافات است. لذا فقدان یا حداقل تشریفات در نهایت با خاصیت معاملات بازرگانی بین‌المللی و آثار ناشی از آن یعنی لزوم سرعت و سهولت هماهنگی پیدا می‌کند.

ثالثاً: در روابط بازرگانی بین افراد با تابعیتها و مکانهای مختلف، وجود نوعی احساس بی‌اعتمادی نسبت به دادگاههای دولتی و ترس از پیچیدگیهای ناشی از سیستم تعارض دادگاهها طرفین را ترغیب می‌کند که به جای دادگاههای ملی به داوران منتخب خود مراجعه کنند. این امر به ویژه در روابط بین دولتها و افراد بیگانه طرف قرارداد با دولت مورد ملاحظه بیشتری قرار می‌گیرد.

نهایتاً: پیشرفتهای قابل ملاحظه در مقررات و تشکیلات رسیدگیهای داوری در عرصه بین‌المللی با میزان و کیفیت سرمایه‌گذاریهای صنعتی و اقتصادی و به تبع آن ارتقاء شاخصهای رفاه اقتصادی و اجتماعی ملتها ارتباط مستقیم و تنگاتنگی دارد. دولتهایی که در امر سرمایه‌گذاری و پیشرفتهای اقتصادی پیشتاز هستند، عملاً دارای یک نظام حقوقی داوری جامع، عادلانه و توأم با حداکثر تسهیلات و حداقل تشریفات و محدودیتها هستند.

داوری در حقوق ایران

بنا به اهمیت داوری، در حقوق ایران نیز موضوع داوری از جایگاه ویژه‌ای برخوردار بوده و مورد توجه خاص مقنن قرار گرفته است. در نظام حقوقی ایران، داوری نخستین بار تحت عنوان «حکمیت» در قانون اصول محاکمات حقوقی ۱۲۸۹ هـ.ش بکار رفته و متعاقب آن قانون حکمیت در سال ۱۳۰۶ به تصویب رسید. با گذشت زمان و بروز نواقص و وجود خلاءهایی در آن زمان، در سال ۱۳۰۸ هـ.ش قانون حکمیت مورد اصلاح واقع شده و سرانجام در ۲۰ بهمن ۱۳۱۳ قانون حکمیت در ۳۸ ماده به تصویب مجلس رسید که نسبت به قوانین قبلی کاملتر بود. با تصویب قانون آئین دادرسی مدنی در سال ۱۳۱۸ مقررات داوری موضوع فصل مستقلی قرار گرفت که در نهایت این مقررات با تغییرات جزئی در قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹ منعکس گردید. وجه مشترک تمام مقررات داوری داخلی در خصوص اجرای آراء داوری این بود که فارغ از جنبه‌های بین‌المللی قضیه صرفاً مقررات اجرای احکام دادگاهها قابل اعمال بود. گذشت زمان و گسترش ارتباطات بازرگانی با کشورهای دیگر طبیعی می‌نمود که به لحاظ تفاوت موضوع از حیث بین‌المللی و داخلی؛ مقررات خشک، ناقص و کند داوری در حقوق داخلی نمی‌توانست جوابگوی الزامات ناشی از سرعت و امنیت در معاملات بازرگانی بین‌المللی باشد.

با توجه به همین مشکلات بود که در سال ۱۳۷۶ قانونگذار داخلی قانون داوری تجاری بین‌المللی را با اقتباس از قانون نمونه دربارهٔ داوری تجاری بین‌المللی که به قواعد داوری آنستیرال^۱ معروف است به تصویب رساند که علیرغم نقاط ضعف و نارساییهای مهمی که در آن است به لحاظ تازگی داشتن آن نقطه عطفی در زمینه مقررات داوری در بعد بین‌المللی به شمار می‌رود.

^۱- Model Law on International Commercial Arbitration (UNCITRAL Model Law).